

12. september 2013

Inatsisartut suleriaasianni § 37, naapertorlugu matumuuna imaattumik Naalackersuisunut apeqquaqarniarpugut:

Naalackersuisunut apeqquaq:

1. Risø-miit qanoq annertutigisumik Kuannersuarniit aatsitassamik paaasoqarnikuua ukiut 1950'-ikkut naajartulerneranniilli ?
2. Risø-miit taamatut aatsitassamik Kuannersuarni piasimaneq sumik siunertaqarpa, aammalu Risø-p aatsitassamik paaanermi siunertarisimasaanit suna allaanerussutaava nutaanerusumi Kuannersuarni aatsitassarsiornissamut soqutiginninnet?
3. Suut ilisimatuussutsikkut misissuinerit nalilersuinerillu soorlu nunap qanoq issusaanut tunngasut, taamatullu aatsitassartaannut tunngatillugu, kiisalu sermitasiuinermut tunngatillugu aammalu imermut tunngasuni, taavalu misissuinerit allat ilisimatuussutsimut tunngassuteqarsinnaasut Kuannersuarnut pingaarutillit pigineqarpat Risø-p aatsitassamik piasimaneraniit, tamakkulu Risø-miit suliarineqarnikuusut, allaniilluunniit susassaqsinnaasuniit/ akisussaasuusuniit allatulluunniit?
4. Suut ilisimatuussutsikkut misissuinerit nalilersuinerillu soorlu nunap qanoq issusaanut tunngasut, taamatullu aatsitassartaannut tunngatillugu, kiisalu sermitasiuinermut tunngatillugu aammalu imermut tunngasuni, taavalu misissuinerit allat ilisimatuussutsimut tunngassuteqarsinnaasut Kuannersuarnut pingaarutillit ingerlanneqarnikuuppat Risø-p aatsitassamik Kuannersuarni piiaerluni uninnikuuneraniilli?
5. Suut isumannaallisaanermut maleruaqqusat piimasaqaatillu qallunaat naalagaaffianniit atuutsinneqarpat Risø-p taamatut aatsitassamik Kuannersuarni piaanerata nalaani, tassuunakkut qulakkeersimaniarlugu aatsitassamik piianerup siunertaminut illersorsinnaassuseqartumik ingerlanneqarnissaa isumannaallisaaneq pillugu, taamatullu peqqissutsimut, avatangiisinullu pisuussutinik atorluaanissami, aammalu inuiaqatigiinnut piujuaannartitsilluarnissamik, tassuunakkullu suut inatsisitigut tunngaviit atortuutinneqarpat?
6. Suut atugassarititaasut taamatullu najoqqutareqqusaasullu ullumikkut piimasaqaateqarfigineqarpat taamatut Kuannersuarni aatsitassarsiorsinnaanermi tassuunakkut qulakkeersimaniarlugu aatsitassamik piianerup siunertaminut illersorsinnaassuseqartumik ingerlanneqarnissaa isumannaallisaaneq pillugu, taamatullu peqqissutsimut, avatangiisinullu pisuussutinik atorluaanissami, aammalu inuiaqatigiinnut piujuaannartitsilluarnissamik, tassuunakkullu suut inatsisitigut tunngaviit atortuutinneqarpat, aammalu ullumikkut maleruaqqusat taamatullu piimasaqaatit atuutsinneqartut Risø-p piiaasimanerata nalaaniit sukannerit imaluunniit qasunganerit atuutsinniineqarpat?
7. Atugassarititasut najoqqutassallu suut atortussaatinneqarpat Qallunaat Naalagaaffianniit taamanikkut Risø-p uran-imik aatsitassarsiornierata nalaani, tassuunakkut peqqissutsimut illersuineq pillugu, taamatullu avatangiisinut pinngortitamullu mingutsitsisinnaaneq akiorniarlugu killilersimaarniarlugulu, kiisalu aamma peqqissutsimut, avatangiisinut pinngortitamullu kingunerlutitsinnginnissaq Kuannersuarni aatsitassamik piiaasinnaanissami, tassuunakkullu suut inatsisitigut tunngaviit atortuutinneqarpat?
8. Atugassarititasut najoqqutassallu suut ullumikkut atortussaatinneqarpat aatsitassamik piiaasinnaanissami, tassuunakkut peqqissutsimut illersuineq pillugu, taamatullu avatangiisinut pinngortitamullu mingutsitsisinnaaneq akiorniarlugu killilersimaarniarlugulu, kiisalu aamma peqqissutsimut, avatangiisinut pinngortitamullu kingunerlutitsinnginnissaq

Kuannersuarni aatsitassamik pīaaasinnaanissami, tassuunakkullu suut inatsisitigut tunngaviit atortuutinneqarpat, aammalu ullumikkut maleruaqqusat taamatullu pīumasaqaatit atuutsinneqartut Risø-p pīaaasimanerata nalaaniit sukannernerit imaluunniit qasunganerit atuutsinniarneqarpat?

9. Sulisut qassit sulisinneqarpat Kuannersuarni, ilanngullugit nunaqavissut suleqataatinneqartut qassiuppat piffissami Risø-p Kuannersuarni aatsitassarsiortitsinerata naalaani kingornatigullu ukioq 1950´-ikkut naajartulerneranni?
10. Avatangiisit, ataatsimullu isigalugu peqqissutsimut tunngasuni suliniutit suut ingerlanneqarsimappat qallunaat naalagaaffianniit taamanikkut Risø-p Kuannersuarni aatsitassarsiornunnaareerneraniit, taakkunanerpiarlu peqqissutsikkut aammalu avatangiisitigut kinguneqarnerlutsitsisoqarsimava Risø-p Kuannersuarni aatsitassarsioreernikuunerata malitsigisaanik?
11. Sutigut aatsitassanik pīaaasarnermi teknik-ikkut, taamatullu nalunngisaqassutsimut, kiisalu aamma misilittakkatigut ineriartorneq pisimiva taamani Risø-p Kuannersuarni aatsitassarsioreernikuuneraniit, tassuunakkut illersorniarlugu peqqissuseq, avatangiisit aamma pinngortitaq, kiisalu aamma peqqissutsimut, avatangiisinut pinngortitamullu kingunerlutitsinnginnissaq Kuannersuarni aatsitassamik pīaaasinnaanissami, tamakkunanerpiarlu pitsanngoriaatinik peqarpa peqqissutsimut illersuinissami, taamatullu avatangiisinut pinngortitamullu sanilliullugu Risø-p aatsitassarsiornikuunerata nalaaniit Kuannersuarni pisumi?
12. Qanoq inissisimava peqqissutsikkut sumiiffik Narsami, taamatullu Narsami napparsimasoqartarnikkut toqusoqartarnikkullu qanoq sanilliussassaava nunatta sinneranut, aamma peqqissutsikkut ineriartorneq, taamatullu napparsimasoqartarnikkut toqusoqartarnikkullu ineriartorneq nunatta sinneraniit allaanerusimava, taamatut peqqissutsikkut, napparsimasoqartarnikkut, toqusoqartarnikkullu attuumassuteqarsinnaava Risø-p Kuannersuarni aatsitassarsiornikuuneraniit?

(Inatsisartut Ilaasortaq Siverth K. Heilmann aamma Inatsisartunut Ilaasortaq Gerhardt Petersen, Atassut)

Tunngavilersuut

Kuannersuit tassaapput annertuumik siunissamut pisuussutinik nunatsinnut peqarfiusut, pissutigalugu arlalissuarnik qaqutigootunik nunap sananeqaataanik annertuumik uninngasuuteqarfiummat.

Ukioq 1956 annertuumik nassaartoqarpoq qaqutigootunik aatsitassaasinnasunik, soorlu uran, thorium, zirconium, niobium, yttrium, zink, tin, lithium, beryllium aamma allat qaqutigootut aatsitassat, taamatullu imerpalanerusuneersut pisuussutit klor aamma fluor Kuannersuarni, tamakkuuppullu taamanikkulli nalunaarsorneqarlutillu annertussusersorneqarnikuusut

Qallunaat atom-imik nukissiuuteqarnermik misileraavimmik Risø-mi sanagamik uran-i Kuannersuarniit aaneqartarpoq. Taamatut Risø-mi uran-imik eqqakkat ilaat tassaapput aatsitassaq uran-i Kuannersuarni pīaarneqarsimasoq.

Ukioq 1983 tikillugu Qallunaat Nunaanni atom-imik nukissiuuteqalersinnaaneq upperineqarpoq, aamma namminerisamik uran-imik pīasoqarniaraluarpoq, taannalu pīarneqartussaagaluarpoq

Kuannersuarninngaanniit. Taamatut pilersaarut pilersaataatigineqartuni Handelsministerie-p aningaasaliissutaanniit annerpaamik tapersersoneqarpoq, tassuunakkut nukissiuutinik ilisimatusarnermi.

Risø-miit taamatut aatsitassarsiorfitsineq ingerlanneqarpoq ukioq 1983 tikillugu: >>Ukioq 1956-miit siumut, pingaartumillu piffissami 1972-miit 1976-imut Risø-mi sulisut arlalinnik allagaqaasiorlutik suliaqarnikuupput AEK-mut (Atomenergikommission-imut tunngassuteqartuni) aamma naalakkersuisuusartut nikittarnerini, ersarissaatigalugu qaqilertarpaat atom-imik nukissiuuteqalersinnaaneq aarlerinaateqarpallaartoq, tassuunakkut nammineq naalagaaffigisami uran-imik tunisassiorsinnaaneq qulakkeersimanngikkaanni.«¹

Neriulluta apeqquteqaatitta ullut suliffiusut qulit iluanni akissuteqaateqarfigineqarumaartoq.

¹ Jubilæumsbogen "Til samfundets tarv – forskningscenter Risøs historie"